

המשגה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

גליון מס' 76

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

תרומה - תשפ"ג

עניין של הינוך

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כה, ח)

ידועים הם דברי המדרש, שהמשיל את רצונו של הקב"ה לשכון בתוך בני ישראל למלך שנתן את בתו היחידה למלך אחר, ואמר לו: בתי שנתתי לך יחידה היא לי. לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך אל תיטול גם איני יכול, שכבר נתתה לך, אלא זו טובה עשו לי: שבכל מקום שאתם הולכים - אדור גם אני אצלכם. בפשטות מתאר כאן המדרש את רצונו של הקב"ה להיות יחד עם תורתו לאחר שנתנה לבני ישראל. והמשכן הוא הנמשל לקיטון הקטן שבו יכול המלך לשהות ליד בתו החביבה לו. מרן הגרא"מ שך זיע"א ביאר זאת כך: שכאן מתגלה כל ענינה של תורה. הקב"ה מבקש להיות יחד עמנו במחיצתנו, כאילו היינו משפחה אחת, ומאפשר לנו להיות שותפים להנהגת העולם, במדה מסוימת, כמובן. עצם קיומה של אפשרות הבחירה החופשית בידי האדם, היא הענקת בעלות מסוימת לאדם לנהוג לפי רצונו. ובהתאם לכך הוא יהיה חייב ליתן דין וחשבון על מעשיו העצמיים! כאשר יודעים אנו את כוחו הגדול של האדם שהעניק לו הבורא יתברך, מבינים אנו יותר את פשר הענין שמבקש הקב"ה להיות שרוי בסמוך לתורתו, יחד עמנו, בדוגמת בני משפחה הגרים בחדרים צמודים. ומשנדע ונבין זאת נתייחס אחרת למעשינו ולדיבורנו.

שבת שלום - מערכת שיעורי לב ארי

פְּנִינִים מִשְׁלַחַן מַלְכִים

מהי השמחה האמיתית בגדר 'משנכנס אדר'?

מספרים על גאון המוסר רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שפשט את ידו בחג הפורים ואמר לתלמידיו: "הנה בפורים כל הפושט יד נותנים לו. הריני פושט את ידי ומוכן לבקש ולהתפלל עליכם. כל אחד יאמר לי מה הוא מבקש, ואתפלל עליו..." נענה רבי נפתלי אמסטרדם זצ"ל ואמר: "רבי! אני מבקש שיהיה לי הראש של רבי עקיבא איגר, הלב של בעל יסוד ושורש העבודה והמידות הטובות שיש לכם..." נענה רבי ישראל ואמר לו: "הקב"ה רוצה שעם הראש שלך, עם הלב שלך ועם המידות שלך - תהיה נפתלי. הוא לא מבקש שתהיה נפתלי עם ראש של רבי עקיבא איגר או עם לב של בעל יסוד ושורש העבודה. איך אמר רבי זושא: 'אני לא מבקש את הכוחות והתכונות שהיו לאברהם אבינו. איזו נחת תהיה לקב"ה אם יהיה עוד אברהם אבינו? כבר היה לו אחד! הקב"ה רוצה שיהיה זושא! וכדי שיהיה זושא - צריך שזושא ימצה את הכוחות שלו, את מה שהקב"ה חנן אותו, ויפיק מעצמו את המקסימום'. כאשר אדם עמל בתורה, לומד בהתמדה ובחשק ומנצל את הכוחות והכשרונות שהקב"ה חנן אותו בהם - הוא מגיע לידי שמחה. אין שמחה גדולה מזו של מי שממצה את הכוחות שלו לעמול ולהתייגע על התורה הקדושה! הוא אשר אמר רבי ישראל סלנטר לתלמידיו: יכול אני להתפלל על כל מה שתבקשו, אבל אין כל עניין להיות "נפתלי" עם ראש של רבי עקיבא איגר. החוכמה היא להיות "נפתלי" עם ראש של נפתלי, עם כשרונות של נפתלי ועם לב ומידות של נפתלי. כל אחד מאיתנו יכול לבקש ביום הגדול הזה, יום הפורים, שבו כל הפושט יד נותנים לו, סייעתא דשמיא לנצל את הכוחות שיש בו עד תום לעלייה בתורה וביראת שמיים, ולזכות לעמול בתורה עם הכלים שהקב"ה חנן אותו בהם. רק "פְּקֻדֵי ה'" הם "מְשֻׁמְחֵי לֵב" בשמחה אמיתית, שהגוף והנשמה שמחים בהם. כל הנאות העולם הזה הן הנאות מדומות, זמניות, שלאחריהן באים עצבות, ריקנות ושיממון. הרדיפה הבלתי פוסקת אחרי כסף וזהב מביאה רק להמשך רדיפה, בלי להגיע לשום סיפוק. וכבר אמרו: "עֲצִבְיָהֶם פָּסַף וְזָקַב" - הכסף והזהב מביאים רק ל"עצבים"... וכמו שאמר החכם היהודי למלך שביקש להעשירו: "למה אשאל ממך, ואנוכי עשיר ממך?" המסתפק במועט, במה שחננו הבורא, הוא העשיר הגדול ביותר. העולם הזה - כותב הגאון מווילנא באיגרתו לאשתו ולבניו - דומה לשתייית מים מלוחים. ידמה לו שמרווה, וצמא יותר! אין אדם מת וחצי תאוותו בידו. בחודש אדר נשתדל להרבות בשמחה אמיתית, תוך התחברות לבורא יתברך על ידי לימוד תורה וקיום מצוות בשמחה, וכך נוכל להגיע אל השמחה האמיתית.

(חלק משיחה של הרה"ג מאיר צימרוט שליט"א מתוך 'דורש טוב - פורים')

מעשה שהיה...

שלא לגרם צער לחבר

ספור על מרן הסבא מסלבודקא זצ"ל

הילולא דצדיקייא

הילולת מרן
רבי נתן צבי
פינקל זצ"ל
הסבא
מסלבודקא

רבנו היה מייסד ישיבת כנסת ישראל בסלבודקה, מראשי תנועת המוסר במזרח אירופה, אחד החשובים שבהוגי הדעות שלה, אבי אסכולת סלובודקה בתנועת המוסר, ומגדולי ראשי הישיבות בליטא ובארץ ישראל בסוף המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20 בשנת 1882 החל בהקמת הישיבה הגדולה בעיירה סלובודקא. בישיבה זו השקיע הרב פינקל את כל כשרונותיו, בה התעצבה דמותו החינוכית וההגותית, ובה כיהן כארבעים וחמש שנה. לימים מינה הרב פינקל את הרב משה מרדכי אפשטיין ואת הרב איסר זלמן מלצר לכהן בראשות הישיבה, כאשר הרב פינקל הוא הדמות המוסרית והחינוכית בישיבה, בתור "משגיח", ומורה דרך רוחני. בשנת 1897 הקים הרב פינקל ישיבה נוספת בעיר סלוצק, אליה שלח חלק מתלמידיו סלבודקה, ובראשה העמיד את רבי איסר זלמן מלצר, בעוד רבי משה מרדכי אפשטיין נשאר לצידו בסלבודקה. תלמידו מרן הרב אלעזר מנחם מן שך זיע"א נהג לומר שכל קיום הישיבות הוא בזכותו של ה"סבא מסלבודקא". רבנו נלב"ע בכ"ט בשבט תרפ"ז - ת.נ.צ.ב.ה.

זכותו יגן עלינו ועכ"א אמן

מספר על הסבא מסלבודקה, מרן רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, שראה פעם את אחד מבחורי ישיבתו - ישיבת סלבודקה, שהתכופף להרים פסת נייר שהיתה זרוקה בחצר הישיבה, בחושבו כי מדבר בדרך קרוע מספרי הקדש הטעון גניזה. אולם, משנוכח לדעת שפיסת הנייר לא הכילה 'דבר תורה', השליכה שוב לארץ. הבחין הסבא מסלבודקה בהתנהגותו של הבחור, קרא אליו והוכיחו "איך אתה מעז לעשות דבר כזה? הלא אתה מזיק ברשות הרבים וכורה בור להכשיל בני אדם..."

תמה הבחור והשיב, "וכי מה זה שניך לכריית בור ברשות הרבים? הסביר לו הסבא: "בור", אין זה דוקא אם אתה עושה מכשול ותקלה, שחברך עלול להרג או להיזק. אלא גם אם אתה מאלץ מישהו להתכופף ולהרים נייר זה, אתה "מזיק" שהרי בכך אתה מבטל אותו מדרך ומלימודו, ואתה מתחייב על כך משום "בור". יתר על כן, אף שאתה לא בעל הנייר הזה ולא אתה השלכת אותו בראשונה על הרצפה אלא אחר, אבל מאחר והגבתה אותו, אתה הוא עכשו בעל "הבור" ובעל התקלה. שכן, כך אומרת הגמרא, שבמעשה זה של השלכת הנייר שוב לרצפה, סלקת את המעשה הראשון ועכשו אתה הוא החיב. מהמעשה הנ"ל אנו למדים, כמה צריך האדם להזהר מאד לבל יגרם נזק או צער לחברו, וכל שכן להחזיר ספרים למקומם בגמר הלמוד כשם שאין הוא רוצה שאחרים יגרמו לו נזק וצער, "וכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים". (בני ציון)

ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!